

Cum a devenit bugetul o mare problema, indiferent de culoarea politica

Executia bugetului general consolidat a primit o deosebita atentie în acest an, în contextul în care încordarea puternica a situatiei fiscal-bugetare, pe orizontul mediu spre lung, a devenit tot mai evidenta pe finalul anului, dupa deslusirea si respingerea metodei PSD de a tine deficitul sub 3%.

Într-o acceptiune pragmatica si intrinseca statului, cetatenii si companiile dintr-un spatiu definit ca tara reprezinta resurse pentru o buna organizare si functionare. Practica social-democratilor de amânare a platilor pentru rambursarea TVA pe final de an si nedecontarea concediilor medicale, pentru evitarea depasirii tinte europene de 3%, face parte din pragmatismul cinic caracteristic statului. Din pacate, în România, în mod falimentar, acest pragmatism cinic este dublat de incapacitatea administratiei de a oferi servicii si infrastructura de calitate si de a efectua în general investitii.

Problematic este faptul ca încordarea finantelor tarii s-a petrecut într-un context macroeconomic extern în continua degradare în 2019 si pe fondul unor angajamente considerate de catre analisti si oficiali ai institutiilor prudentiale drept coplecitoare, angajamente care au stârnit reminiscente si paralele cu privire la situatia pre-criza din 2007-2008.

Simpla devoalare a situatiei reale din economie a atras bancherii internationale de investitii precum sunt atrasi rechinii de sânge. Presiunea pe cursul euro/leu, care se adunase înca din septembrie pe fondul asteptarilor privind deteriorarea deficitelor gemene, a dus euro peste pragul de 4,8 lei pentru un euro pe piata valutara internationala. Pentru scurt timp, însa asta doar ca urmare a interventiei Bancii Nationale, care a intrat în piata pentru a curma din elanul investitorilor si pentru a calma apele. Presiune a existat si pe dobânzile la care se finanteaza statul, care au atins maxime anuale pe finalul lui 2019.

La baza tensiunilor si încordarii din finalul anului a stat, natural, bugetul. Un buget despre care s-a spus de la prezentarea sa ca include venituri supraestimate si cheltuieli excesive. Potrivit ultimelor informatii, puse la sersetar pâna de curând, membrii Guvernului PSD au fost informati de mai multe ori pe parcursul anului ca exista riscul depasirii pragului de deficit din tratele europene de 3%.

Prima nota interna de la MFP care arata ca deficitul ar putea depasi 4% a fost transmisa fostului ministru de Finante Eugen Teodorovici în aprilie, la prima executie bugetara. O estimare de atunci a încasarilor arata o nerealizare de 4,5 miliarde de lei din program, dupa doar primele 3 luni.

"Fara masuri suplimentare urgente exista o probabilitate ridicata de crestere a deficitului bugetar spre 4% din PIB în 2019", scrie într-o nota interna din aprilie de la MFP. Alte note interne ulterioare, transmise si fostului premier Viorica Dancila, arata pe parcursul anului 2019 o deteriorare a executiei bugetare si a situatiei veniturilor.

Rectificarea din finalul lunii noiembrie a consemnat o revizuire descendenta, de o amploare fara precedent de la adoptarea legii responsabilitatii fiscal-bugetare, a veniturilor totale ale bugetului general consolidat, de 18,3 miliarde de lei. Potrivit metodologiei nationale, deficitul bugetar s-a majorat cu 16,3 miliarde de lei pâna la un nivel de 44,7 miliarde de lei, echivalentul a 4,3% din PIB, sau mai mult cu 1,54% fata de nivelul asumat anterior.

În orice caz, magnitudinea angajamentelor în conditiile majorarilor de pensii si salarii viitoare a determinat ca anul 2020 sa fie catalogat drept un "an critic" de presedintele Consiliului Fiscal, Daniel Daianu. Potrivit acestuia, 2020 este un an în care bugetul "trebuie sa înceapa corectia deficitului bugetar". O atentie foarte mare a fost acordata majorarilor de pensii viitoare si de catre agentia de rating Standard & Poor's, care noteaza ca este pus astfel sub semnul întrebării realismul obiectivelor bugetare pentru 2020 si anii urmasori.

Pe lângă dimensiunea majorărilor viitoare, și structura rigidă a cheltuielilor bugetare s-a evidențiat drept problema, alături de veniturile bugetare sistemic reduse, în ciuda eforturilor ANAF.

Un parametru cheie invocat pentru sustenabilitatea finanțelor publice în 2020 și mai apoi a fost ca deficitul bugetar să nu fie mai mare decât cel din 2019, parametru care se dovedește să devină din ce în ce mai greu de atins, mai întâi pe fondul eliminării supra-accizei la carburanți și supra-taxării contractelor part-time, la propunerea PNL, iar apoi ca urmare a tentativelor de reducere a TVA și a dublării alocațiilor, proiecte de lege care, în mod ironic, deși susținute acum de PSD, au fost inițiate tot de parlamentari ai PNL.

Pe finalul anului a venit și avertismentul agenției de rating Standard & Poor's, care nota după decizia de modificare a perspectivei de rating de la stabilă la negativă ca ratingul suveran al României ar putea fi redus în următoarele 24 de luni. Agenția invocă cheltuielile fostei guvernări, care au determinat actuala guvernare să revizuiască tinte fiscale pentru 2019 și 2020. S&P mai precizează că majorarea planificată a pensiilor și salariilor va duce la creșterea deficitului de cont curent în 2020 și că revizuirea perspectivei de rating reflectă riscuri din ce în ce mai mari pentru stabilitatea economică și fiscală din România.

De asemenea, riscul deteriorării mediului extern continuă să fie un pericol pentru stabilitatea finanțelor României, în condițiile date. Nici politica monetară a Bancii Naționale nu poate compensa prociclicitatea bugetului, potrivit lui Daniel Daianu. O întărire a politicii monetare ar stimula fluxurile de "bani migratori" și creștere a deficitelor externe, în timp ce o relaxare pentru a contracara încetinirea ar invita atacuri speculative pe leu.

Totodată, Daianu arată că 2020 este un an critic pentru că inversarea tendinței de majorare a deficitului poate să reducă riscul intrării în procedura de deficit excesiv. Declansarea procedurii are potențialul să ducă la revizuirea în jos a ratingului suveran cu efecte negative pe de o parte asupra atractivității României și pe de altă parte asupra costurilor de finanțare.

În decizia de menținere a ratingurilor dar de modificare a perspectivei, Standard & Poor's face de altfel directă referire la posibilitatea ca România să nu poată evita intrarea în procedura de deficit excesiv, lucru care s-a mai întâmplat în perioada 2009-2013.

Situația după preluarea guvernării de către PNL a fost caracterizată de guvernatorul Mugur Isărescu drept dificilă, dar controlabilă. O concluzie potrivită pentru un an tumultuos. Totuși, din cauza unei abordări iresponsabile din partea partidelor din Parlament, riscurile tind în continuare către partea negativă în 2020.